

۱۰۱۵۱-خ

۱۰۵۴۷

کتابخانه مجلس

شماره ۱۳۱۳

کتابخانه مجلس

کتاب صیقلیه با ترجمه مصطفیٰ درویش

مؤلف

۱۲۹۵

موضوع

خط مصحف المیزبانی ۸۴۷

کتاب

۸۶۵۹۷

کتابخانه

خطی «فهرست شده»

۱۲۹۵۴

۱۳۶۵۴
۸۶۵۹۷

مَهْدِيَّةُ الْمَرْءِ حِلَّةٌ طَبِيعِيَّةٌ

که مرد تر باشد تند و بد خو
علا که مرد با تر باشد نرم تر

مُصَاحَبَةُ الْأَشْرَارِ رُكُوبُ النَّجَسِ

خاندن بشد که در میان نشینی
باز از باطن بجهت بر کنی

مَانَدَمَ مَرَسَكَتَ

خوشی کن ز من دریند مگو
نشدم که بپیشمان در خواست

بِجَلْسِ الْكَرَامِ حُصُونُ الْكَلَامِ

۱ سخن در مجلس خاص است
به جای رسانیدن خبر است

سَقَبَةُ الْمَرْءِ حَقَّتْ لِسَانِهِ

تازان نفس و تقاضا شد در زبانت
بناقص بود در این زبانت

مَجَالِسَةُ الْأَحْدَاثِ مُفْسِدَةُ الدِّينِ

مجلس دین بود ای مطلق
پشتن با جو زمان و جو

نُورُ الْمُؤْمِنِينَ مِنْ قِيَامِ اللَّيْلِ

قیام شب که نور روی
نصیب خاص و خط و ثواب است

جَهْدُ الْمَقْتَلِ كَثِيرٌ

ولی کمر آرد در مال و دین
کند چاره و همتش همدیگر

حَوْلَةُ الْبَاطِلِ سَاعَةٌ وَحَوْلَةُ الْحَقِّ إِلَى الْيَمِينِ

بود دوران باطل بی فایده است
بهر حق را هست دوران یاقین

جَوْدَةُ الْكَلَامِ فِي الْأَخْصَارِ

سخن را یسکوی در اختصار است
بشر اهل معنی اختصار است

جَلِيسُ الْخَيْرِ غَنِيمَةٌ

غیت دان نیکت نمشین ^{سعدت} با شقاوت آن ^{سب}

جالس الفقراء تزددش کدا

همیشه در مقام دگر و بزم ^{لکی} کو نمیشین اهل دشت

جمال المرء فی الجلم

مواخات عند الله باری ^{جمال} ادب باشد بردباری

جلیس السوء شیطان

قرین بد جو شیطان ^{ست} تعبیر ^{زی} بدخت کس شیطان ^{ست}

حلم المرء عونه

خواص بردباری ^{ثبات} حلم باشد در اید

حلی الرجال لادب وحلی النبیا ^ه الد

نماز ازیب و زینت ^{جمال} و زینت مردان ^د ادب

جاء المرء بستره

جسکونه خاد دارد مرد ^{جیا} چون برده باشد مردمان

خوضات الطعام ^{کلام} خیر من خوضات

۲۲
بنا و نه نوشیدن نام کام
به از الفاظ زهر الوده دشنام

حَرْقَةُ الْأَوَّلِ لَا حَرْقَةَ الْآخِرِ

محببت باشد این معنی بردا
به زدم که در زمان حلاوت

يُحِبُّنَا خَلْقُ قَنِيمَةٍ

عنیمت باشد ای مدیلتان
بوی نیک را که از دست

جَدَّةُ الْمُنَى تُهْلِكُكُمْ

مکن شدی ویزی از قلا
که باشد در راشدی کلاکت

حَرَّمَ الْوَفَاءُ عَلَى مَنْ لَا أَصْلَ لَهُ

حرام آمد وفا بر مرد بد اصل
جستین گوید علی در شرح

حَرْقَةُ الْمُنَى كَنْزُهُ

بود هر پیشه کی منزه من
منه کنی بزرگست ای خود

خَفِيَ اللَّهُ تَا مَن غَيْرُهُ

که این کردی از غیرش بر اهر
به تنس از خالق و جبار اهر

خَالَفَ هَوَاكَ تَقْتَرِجْ

مخاف شو موی نفس را
کوی را حسی مر جان خود را

خِمْ لَا أَصْحَابِ مَنْ دَلَّكَ عَلَى الْخِيَرَةِ

که باشد در تر از این کوی دل
زیاد بهتر آن باشد حال

خَابَ صَفْقَتُهُ مَنْ بَلَغَ دِينَهُ بَدْنِيَّاهُ

بود خاطر اگر با جان
کسی کو دین دینی فروخت

خَلِيلُ الْمَرْءِ دَلِيلُ عَقْلِهِ

ش عقل مرد از یار او
حقیقت دان تو این معنی

خَوْفُ اللَّهِ تَغْلُوا الْقَلْبَ

برارد بای دل از جسد کله
ز داید خوف و زنگارها

خُلُوا الْقَلْبَ خَيْرًا مِنْ مِلَّةٍ الْكَبِيرِ

خسین کوید و لی از پیر
دلی خالی باز کس پر از

خُلُوصُ الْوَدِّ مِنْ حُسْنِ الْعَهْدِ

و فارا طعم شیرین بجز شهادت
صفای دوستی از حسن عهد

خَيْرُ النِّسَاءِ الْوَدُودُ الْوَلُودُ

زن آن بهتر که اصل او ولو دست
وز آن بهتر و لو دی کو و دو دست

خَيْرُ الْمَالِ مَا انْفَقَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ

که در راه خدا هم فشرده است
زیرانی که بهر شکر نیست

دَوَاءُ الْقَلْبِ الرِّضَا بِالْقَضَا

که دایه بفرشته بخیزد رضا
ز درد دل بیک پادشاه

دَاءُ النَّفْسِ فِي الْحَرَصِ

بدر دجس من تن یار کرد
خاریدن از شومی آن

دَلِيلُ عَقْلِ الْمَرْءِ قَوْلُهُ وَدَلِيلُ أَصْلِهِ فِعْلُهُ

دلیل اصل هر کس کرده او
دلیل عقل هر کس کرده او

دَوَامُ الْبَيْتِ وَدَوْدُ الْإِخْوَانِ

که بیدار یاران می توان
همیشه شادمانی کویت صیت

دَوْلَةُ الْأَنْزَالِ فَهَ الرِّجَالِ

که باشد افت مردان باجه
مبادا بفرستاد دولت نگاه

دَيْنَارُ الْخَيْلِ حَجَّتْ

در مایه نخل زشت افعال جو پست ره بودی حاصل آنال

مِنْ الرِّجَالِ خِدْنُهُ

برینا دارد دشمنی و نیکین
رئیس و یار باشد در این

دَوْلَةُ الْمُلُوكِ فِي الْعَدْلِ

براد و عدل دارد پسر و پادشاه
و عدل باشد دولت پادشاه

دَارِ مَنْ جَفَاكَ فَخْجَلَا

یار آن تو را بر که جفا کرد
خجسته کرد و جفا کند و خطا کرد

دَمَّ عَلَى كَضْمِ الْغَيْظِ تَحْدِثُ عَوَاقِبَهُ

همیشه عاقبت بود بایسته
فرد خود خشم تا پیوسته

دَمَّ الشَّيْءُ مِنْهُ لَا اسْتِعْكَالَ

کند از آن هر شئی و عاری
هر آن که شست و نشوید بکار

دَبَّ الطَّاغِيُّ فِي طُغْيَانِهِ

که طغی پست از اتباع شیطانی
و طغی در طغی و طغیان

ذَبَّحَ جَدُّكَ كَثِيرًا وَالْفَطْلُ قَلِيلًا

۲
کفایت کر یکی طاعت بر آنست
مدار اندک کفایت بی شمار

ذِكْرُ الشَّابِّ حَسَنٌ

زحمت دیدن با برابری دارد
چو هر آن که بخواهد پادشاه دارد

ذَوُقِ السَّلاطِينَ مُحَقِّقَةُ السَّعِيرِ

تاز ذوقش بسوزد عاقبت کام
کسی که شود شاهان یافت کام

ذِكْرُ الْأَوْلِيَاءِ يُنْزِلُ الرَّحْمَةَ

مهر آن جای که ذکر اولیا بود
نثار رحمتش لطیف خدا بود

ذُلُّ الْمَرْءِ فِي الطَّمَعِ

ذلت جوانمردی که باشد از باشد
همیشه مرد طمع خوار باشد

ذَلِيلُ الْفَقْرِ عِنْدَ اللَّهِ غَنِيٌّ

پیشتر حق بود غنیست در پیش
اگر چه فقر باشد در دوزخ پیش

ذَلَاقَةُ اللِّسَانِ رَأْسُ الْمَالِ

بود سر زبانی پوخته حاصل
نصاحت در زبان مرد عاقل

ذِكْرُ الْمَوْتِ جَلَاءُ الْقُلُوبِ

۳
ز ذکر مک و دل خانی بنا
که ذکر مک در ای زده

رَوِيَهُ الْجَبِيْبُ جَلَاءُ الْعَيْنِ

بود دیدن بسلا، نور دیده
جل وستان بر کینه

رَاعَ أَبَاكَ يَدَاكَ ابْنَكَ

گفتا پس داد اعانت تو را
نکند از دست پس خاطر پدر را

رَفَاهِيَّةُ الْعَيْشِ فِي الْآمِنِ

مفاتیح و ذوق زندگی
ز امر و صحت آمد جاودانه

دقیقه

رَقِيَّةُ الْعِلْمِ إِلَى الرَّتَبِ

ازین پایه بنشیند به دیگر
بین پایه ها علت و برتر

رَزَقَكَ يَطْلُبُكَ فَاشْرَحْ

بیاپای و مهرش از دل و دانه
ترا از قوت غنی و بی دریغ

رَسُولُ الْمَوْتِ وَلَا دَةَ

ولا دت دار رسول مرگ شوند
چکانی که جگر نیک دارند

رَوَايَةُ الْحَدِيثِ نَسْبَتُهُ إِلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى

دوایت کردن توان میسر بدو نسبت کنند آن قوم

رُعُونَاتُ النَّفْسِ تَتَّبِعُهَا

همیشه نفس را دنبال کند
دو نفس نفس را دنبال کند

رَفِيقُ الْمَنِّ دَلِيلُ عَقْلِهِ

نشان عقل او یار است
رفیق دانا راهنماست

زِنِ الرِّجَالَ بِمَوَازِينِهِمْ

اگر خواهی که دانی مردمان را
بمیزان کفایت بکش

رَحْمَةُ الصَّالِحِينَ رَحْمَتُهُ

رحمت صالحان رحمت خود
رحمت نیکوکاران رحمت خود

زَلَّةُ الْعَاقِلِ كَثِيرَةٌ

لحظه نادانان بسیار است
لحظه نادانان بسیار است

زَوَالُ الْعِلْمِ أَهْوَنُ مِنْ زَوَالِ الْعِلْمَاءِ

زوال علم آسانتر است از زوال علما
زوال علم آسانتر است از زوال علما

زُرْ الْمَنَى عَلَى قَدَرِ إِكْدَانِكَ

بیت داری که دارد در کرام
بدان قدرش زیادت کرام

زهد العاصی مُضِلَّةٌ

بود در زیادت را قمار
بناست زهد عاصی جود

زِيَادَةُ الْحَيِّبِ تُطْعِمُ الْحَيَّةَ

ازین سخن حبیب را عمار
جالد دوستی با ثبات

زَوَايَا الدُّنْيَا شَجُونَةٌ بِالزَّوَايَا

به اسپه گوشه های گشت
نم آکنده می دان بهیستی

زیاد

زِيَادَةُ الضُّعْفَاءِ مِنَ التَّوَاضُّعِ

تواضع با شد این می زیادت
مست از زیادت کرام

زِينَةُ الْبَاطِنِ خَيْرٌ مِنْ زِينَةِ الظَّاهِرِ

بهین کبر علی آن کرام
بست ازین سخن اقام

سُوءُ الظَّنِّ مِنَ الْحَزْمِ

فان بدشت را موشد
کمان بردن تو کار اختیار

سُرُورَكَ بِالْدُّنْيَا عُدُوٌّ

فوبست ارجی شادمانا | نماند جا وین جاودا

سوء الخلق وجته لا خلاص منها

برای جان و حسن او مانده | ز غفلت بد خلقی کس ندانم

سيرة المرء تبني عن سيرة

خوب و بد از سیرت او درست | ز اصل او بد بزمیرت او بدست

لأمة الإنسان في حفظ اللسان

زبان کس کوشش و ارد او می | میث و رسالت باشد و شاد

سادة الأئمة الفقهاء

برای بخت و دست غافلان | کز کاند و اراکله

شكدة الأحياء سؤل الخلق

کایسان از حیات بر سؤل خلق | کز کاند و اراکله

شكاح الصعفاء شكاية

شکایت و شکایت از صفا | شکایت از صفا

سؤال المرء في التواضع

بندی مرد را و نیک نما بود اندر تو اضع ای کرامت

شَيْنُ الْعِلْمِ الصَّلَفُ

صلوف علما را نند و در علم و دانش است

شَرُّ الْأُمُورِ أَقْرَبُهَا مِنَ الشَّيْءِ

که از بدیها نزدیکتر به بدیهاست

شَيْنٌ فِي طَلَبِ الْجَنَّةِ

بستی چون شستن و عبادت را به بدی کنی تا در کفار آید

فُحْشُ الْحَيْضِ عُقُوبَةُ

بخیلان غنی را خاک روم

شِمَّةٌ مِنَ الْمَعْرِفَةِ خَيْرٌ مِنْ كَثِيرٍ مِنَ الْعِلْمِ

نوریه بر سر طاعت و کردار

شَيْءٌ نَاعِيكَ

تو کار مردم و آسان نمیری

شِفَاءُ الْجَنَانِ قِرَاءَةُ الْقُرْآنِ

شفا در دول هم ران ^{حان} بود و خواندن آیات قرآن

شَجِيحٌ غَفِيٌّ أَفْقَدَ مِنْ فَقِيرٍ سَخِيحٍ

دراز ایستگاری در دین نراست ^{قائم کو پیش و بدو}

شَرُّهُ أَلَّا لَفَتْ تَرُكُ الْكَلْفَةِ

میشود دماز را استگاری ^{تلف نیست شرط است}

شَرُّ النَّاسِ مَنْ يَتَّقِي النَّاسَ

نشان از پستی روزیست ^{دارد} ملازم شو که کار اختیار

صَدَقَ الْمَرْءُ خَبَاتُهُ

میشود دماز را استگاری ^{بود و راستی در پیشگاه}

صَحَّةُ الْبَدَنِ فِي الصَّوْمِ

ملازم شو که را اختیار ^{نشان از درستی روزی}

صَبْرُكَ يُورِثُ الظَّفَرَ

ظفر خدای مسموم کن تو بسیار ^{بشکای غمناز و مرید}

صَلَّى اللَّيْلَ نَهَاءً فِي النَّهَارِ

کسی کو شب نازی سیکڑا
برودش او بمانو نوردا

صَلَّاحُ الْمَنَّةِ فِي الْبُكُوتِ

توئی دان که بودی بسیار
صلح آن خیر دین است

صَلَّاحُ الْإِنْسَانِ فِي حِفْظِ اللَّهِ

مسح حفظ از آن بود
صلح انسان از خود و از آن

صَالِحُ الْأَخْيَارِ أَسَى الْأَشْقَارِ

میت یار یاران کند
بود این را شد از بد

صَمْتُ الْجَاهِلِ سِتْرُهُ

میت جهل را در برود
توئی پرده جهل است و

صَلَّى الْأَرْحَامَ يَكْثُرُ حَسَنُكَ

صلی الارحام را
تو ایستاد و خدمت و

صَلَّاحُ الدِّينِ فِي الْوَرَعِ وَفَسَادِهِ فِي الطَّعَنِ

صلح دین در ورع و فساد
صلح دین در ورع و فساد

صَمِنَ اللَّهُ رِزْقَ كُلِّ أَحَدٍ

خدا شد ضامن دوزخ برای رزق جان خود و رجا

ضَرْبُ الْحَبِيبِ أَوْجَعُ الضَّرْبِ

دفع بر دوست بودم ضرب بر او ای کون

مِثْلُ الْقَلْبِ مِنْ أَكْلِ الْجِلْدِ

دوستی که از خوردن گوشت دل

ضَرْبُ اللِّسَانِ أَشَدُّ مِنْ ضَرْبِ السِّنِّ

کشتن زبان از دندان بدتر بود سیخ زبان از تیغ بدتر

طَالَ عُمْرُ مَنْ قَصُرَ قَبْلُهُ

دراز شد عمر کسی که پیش از او

طَلَبَ الْآدَبَ أَوَّلَى مِنْ طَلَبِ الدِّ

طلب کرد ادب را پیش از طلب دین

طَرَعَ الْأَشْكَاءُ

روان شد ز شوم و بد

طَالَ حُزْنُ مَنْ قَصُرَ رَجَاءُهُ

بود نویسد در آن روز غم و در شش روز هیچ

طَاعَةُ الْعِدِّ مَلَاكُ

بود او با خصم از دشمن کسی کوفی بر فرسودن

طَاعَةُ اللَّهِ غَنِيْمَةٌ

سکه باشد طایع از خدا و غنیمت باشد ای مرد خدا

طَوَّافٌ لَمْ يَلَمْزْ أَحَدًا

خلف آنرا که جانش نیست نوزن دارد و درین عالم نوزند

صَلَّ مِنْ رَكْعَتَيْنِ إِلَى أَلَا تُشْرِكُ

شود که او بود در آن سر کار که ایست باشد از وی

صَلَّ مِنْ بَاعِ الدِّينِ بِالْذُّبِّيَا

بود که او در دینی و عیبی کسی کوفی فرسودن

صِيقُ الْقَلْبِ مِنْ صِيقِ الْيَدِ

نیاید تنگ در راج حاصل بر آن تنگ دینی یکی دل

صَاقَتِ الدُّنْيَا عَلَى الْمَتَاعِ غَضِيْبَتِ

دو جاہل را کہ با ہم کین ^{تکبت} جهان بر سر دو شان از غم

صَاقُ صَدْرُ مَنْ صَاقَ يَدَهُ

هم باینکه پی تلز بد ^{لک لک تلز بد}

طَابَ وَقْتُ مَنْ وَقَّ بِاللهِ عَزَّ وَجَلَّ

که باشد عاقل و شکر بخداوند ^{خوش و فی که دارد آن}

طَوَّقَ لَنْ رُزِقَ الْعَافِيَةَ

خمس آنرا که روزی عافیت ^{بود از عمر و جان}

ظَلُّ ظُلْمِ الظُّلْمِ قَصِيرٌ

که باشد ظلم ظلم ^{سودا} سیاه ^{سیاه} ظلم ^{ظلم} پنهان

ظَلُّ الْكَدِيمِ فَسِيحٌ

که باشد از بود ^{چنین} سیاه ^{که بود} فسیح ^{علی کمان}

ظَلُّ الْأَعْوَجِ أَعْوَجُ

که باشد ^{صفت} سیاه ^{را} لکن ^{مورث} لکن ^{باز}

عِشْرَتُكَ تَكُنْ مَلِكًا

اگر خواهی که یابی قدر و جا قناعت کن که باشی با و باش

عَيْبُ الْكَلَامِ تَطْوِيلُهُ

و اگر که از سخن بپوشد سخن را بر سر و پیش

عَاقِبَةُ الطَّيِّبِ وَخَشِيمَةُ

سخت و آسان آن باشد و آسان آن باشد و آسان آن باشد

عَلَوُ الْهَيْمَةِ مِنَ الْإِيمَانِ

عزت است از کمان ایمان خیر که بر علی و بر ایشان

ظَلَمُ الْمَرْءِ يَصْرَعُهُ

بمیدارد و فلان را در راه راست کسی که در غایت حق است

ظَلَمُ الْمَلِكِ الْمُنْهَلِكِ

دست از دستش بر سر کسی که از دستش بر سر است

ظَلَمَ لَأَمَّةِ الْعُلَمَاءِ لَا تَطْبِيعُ

همه را باشد از علم و علم را از طبع و علم را از طبع

ظَلَمُ الظَّالِمِ يَهْدِيهِ إِلَى الْهَلَاكِ

ظلم

سنگ را ستم از بهر کرد
بدون رخ می کشد هر روز صد بار

ظَمَاءُ الْمَالِ أَشَدُّ مِنْ ظَمَاءِ الْمَاءِ

بیشتر تشنگی بپس است
بیشتر تشنگی از آب برتر

ظُلُّ السُّلْطَانِ كَظُلِّ اللَّهِ

بودن سایه پادشاه
بمانند سایه خداوند

ظُلْمَةُ الظَّالِمِ تَظْلِمُ الْإِيمَانَ

تاریکی ظالم ظالم ایمان
بماند کفر و ایمان یکسان

عَقْلٌ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ

که جاهل باشد بدوی
که عاقل باشد دوست

عُسْرُ الْمَرْءِ مُقَدِّمَةُ الْيُسْرِ

دشواری آنست که
از آسانی که گذشت دشوار

عَلَيْكَ بِالْحِفْظِ دُونَ الْجَمْعِ

بود حفظ جانست
بیشتر از جمع کردن

عُقُوبَةُ الظَّالِمِ سُرْعَةُ الْمَوْتِ

عقاب ظالم
سریع است مرگ

سهر و محبوب است بیدار ولی بر سباب مرل خود

عَنْهُ مَنْ سَلِمَ

سلامت که دارد نعم او است سلامت را غنیمت دان وانی دوست

عَمَّةُ الْمُؤْتَاهُونَ مِنْ مَجَالِهِ مَنْ لَا يَهْوِي

بم از رک دار ای امداد است شستن لایق از آب

غَابَ حَظٌّ مَنْ غَابَ نَفْسُهُ

بود از حظ و در بوسه خاب کی کس نفس نه از آب

عَذْرُكَ مِنْ ذَلِكَ عَلَى الْأَسَاءَةِ

وین مس در کرد تو اصل نیک خواهی کرد

فَرَّغَ الشَّيْءُ تَخْبِيرُ عَنْ أَصْلِهِ

خبر از مس کوی رفتن است چن کوی رفتن است

فَارَزَ مَنْ سَلِمَ مِنْ شَرِّ نَفْسِهِ

بود سیر و در دینی و بی غم کی کس نفس نه از آب

فَكَأَنَّكَ الْمَيِّتُ بِالْصِّدْقِ

اگر خواهی که بایسته زاده بودی رات کن بویسته

فِي كُلِّ قَلْبٍ شَفْعٌ

سین زدم بگردن یکی کلاه
از دزدان بلب بماند

فَسَدَتْ نِعْمَةٌ مِّنْ كَفَرَهَا

بوی خوشه ای مردمان
فرا رفت و دم کردان

قَوْلُ الْمَرْغُوبِ عَسَا فِي قَلْبِهِ

زبان خوش بود زان سرشکل
دم کسی که دارد در دل

أَقُولُ الْحَقَّ مِنَ الدِّينِ

خجاست

بجاست کرد تا تو مرا بدانی
تو را کار با برادر شنود

عَشَّكَ مِّنْ أَرْضِكَ يَا بَا طَل

برجست به خاکم
بجاست زان به خاکم

غَضَبُكَ عَنِ الْحَقِّ مُبْجَعٌ

غایت از شر با خشم از حق
که خشم با خشم از حق

غَيْبَةُ الْمُؤْمِنِ وَجَدَانُ الْحَمَلَةِ

که در پند از حق حکم
غیبت مؤمن از امر

فَازَ مَنْ ظَفِرَ بِالْإِيمَانِ

ظفر نهشت و فزون باشد
کمی کس دین بود به روز باشد

فَضْلُ الْمَرْءِ بِفَضْلِهِ أَوَّلَى مِنْ فَخْرِهِ

کوفت از باطن و سلب
بفضل از بهشت و در بهشت

فَلَمَّا كَانَ عَلَى خَصَمِكَ يَا لَاحْتِمَالٍ

فلان کن مثل در کمال
اگر توانی پس بیا به چنگال

فَعَلِ الْمَرْءُ بِذَلِكَ عَلَى أَصْلِهِ

فعل کن مثل در کمال
اگر توانی پس بیا به چنگال

نمهای که حق باشد ز دین است
که دین چون نامش نیک است

قُوَّةُ الْقَلْبِ مِنْ صِحَّةِ الْإِيمَانِ

بود نیروی دل و دقت و کار
ز ایمان است ای ایمان

قَاتِلِ الْخَرِيسَ حِرْصَةً

کن بجو و سر اجاش نه معلوم
شود کشته خریش از قوس و سهم

قَدَّرَ فِي الْعَمَلِ نَجْحَ مِنَ الذَّلِيلِ

اگر اندازد کیری کار و کردار
شوی بین مغر و خسر کار

قِيَمَةُ الْمَرْءِ مَا يَحْتَسِبُهُ

که از بخت او بپندارد
که از بخت او بپندارد

قَرْنِ الْمَرْءِ دَلِيلُ دِينِهِ

دینش بلی پیران دینش
دینش بلی پیران دینش

قُوَّةُ الْأَشَارِ مَضْرُوبَةٌ

که از بزم بی پیران و ناکار
که از بزم بی پیران و ناکار

قَسْوَةُ الْقَلْبِ مِنَ الشَّيْخِ

سُخْمُ بَوْنٍ شِدَّةُ دَلِّ نَحْتِ كَرْدُو

قَلَمُ الْمَرْءِ مَا يَحْتَسِبُهُ

بخت مراد در دفتر
بخت مراد در دفتر

كَلَامُ اللَّهِ دَوَاءُ الْقُلُوبِ

کلام الله دواي دلها
کلام الله دواي دلها

كَافِي سَيِّئِ أَرْجَائِ مِنْ مُسْلِمٍ شَجَّحَ

بخت امیدوار و کافور
بخت امیدوار و کافور

كَمَّانِ النِّعْمَةِ مَزِيلَهَا

بود کم از نعمت شستن از کم از نعمت شستن

كَفَى بِالشَّيْبِ دَاءً

برای آنکه در دوا سال می رسد

كَفَى الْحَسْرَةَ مِنْ حَسَدٍ

که چون از حسرت در دنیا بود از حسرت

كَفَى مِنَ عَيْبِ الدُّنْيَا أَهْمَالُهَا

کرامت

کرامت بلند آمد بهرگاه بدرد و غصه و غم شد رفاه

ش کثر کلامه کثر ملامه له

که عادت بود بهرگاه کلامه کثر ملامه له

مَشْرِيبُ الْمَذِيبِ مُرَدِّحٌ

مطلب شود از دوزخ و از دوزخ

مَجْلِسُ الْعِلْمِ رَوْضَةُ الْجَنَّةِ

مجلس علم با طریقت آمد مجلس علم

كَيْسَرُ سُلْطَانِ الْعِلْمِ زَوَالٌ

بجز عالم بمسلم نیست
نهال بادشاهی علم نیست

لَيْسَ الشُّهْرَةُ مِنَ الرَّعُونَاتِ

شهرت را بود لازم نیست
بنا بر شهرت از زینت

اِكْلَ عِدَاوَةٍ مُصْلِحَةٍ اِلَّا عِدَاوَةُ الْحَسَنِ

اگر دشمنیها را بسبب
حسن داد نمی خورد

مَنْ عَلَتْ هِمَّتُهُ طَالَ هُمُومُهُ

ز عیب نمی دوی این ترا

كَفَاكَ هَمًّا عَلَيْكَ بِالْمَوْتِ

کافی در اندوه روی غایت
تو این هم زینتی بر سر پای

كَمَالُ الْجُودِ اِلَّا عِتْدَابُ مَعَهُ

کمال بخشش
هم در خوار شدن و در انعام

لَيْنُ الْكَلَامِ قَدْ اَلْقُوْبُ

نرمی چون نرم و شیرین
گفته باشد بگوید خوشش

لَيْسَ قَوْلُكَ خَيْرٌ

اگر خدای که بیان یاد بسیار
حق را نرم بگوید ای پادشاه

لَيْسَ الشَّيْبُ مِنَ الْعَمَلِ

سنه پیری که از عمر نماند
باشد و حساب پیری

لَيْسَ يَلْحِقُودَرَّاجُهُ

حق سوزد و دوزخ را زود
جود از بنای خود

ثَلَاثُ الْإِيمَانِ جَاءَ قَتْلُهُ عَقْلٌ وَثَلَاثُ

جاء عقل و کبر بود و احسان
ثلاث است از دوی حسن

كَلِمَةُ الدِّينِ مَوْتُ الْعُلَمَاءِ

که آن دین است دارد و دین
هر که عالم از دین شود

ثَلَاثَةُ الْخَرِصِ لَا يَسُدُّهَا إِلَّا الشَّرَابُ

چهار کوبد علی آن کوبد
نیک و خشنای هر کس خاک

ثَوْبَاتُ لَاحَةِ لَا يُبْكِي

لباسی که سلاست سطر

تَبَّاتِ اجْتَانَكَ يَا لَاحِثِ دَارِ

نه تو گردان بسزد را به جان خود را
که خواهی عای جان خود را

تَبَّاتِ الْمَلِكِ بِالْعَدَلِ

که بستم و ایام در کفایت
بناست و ملک دولت هم

ثَوَابُ الْآخِرَةِ خَيْرٌ مِنْ نَعِيمِ الدُّنْيَا

پادشاه آخرت کس نام عقاب
پادشاه این دنیا

نِسْيَانُ الْمَوْتِ مِنْ صَدَاءِ الْقَلْبِ

فراموشی که کس غایت شد
بهر دل از کار خود در میسر شد

نُعِيتُ إِلَى قَبْسِكَ جِئِنْ شَابَ رَأْسُكَ

خبر از من که یکوید بپیشی
بپیش من بپشت اندر من

نُورُ قَلْبِكَ فِي الصَّلَاةِ فِي الظُّلُمِ

نور طاعت و اوراد و نماز
بهر نور از آن جوانی در دل

نَيْلُ الْمُنَى فِي الْعَقَى

حصول آرزو از مال باشد
فقیری درم بد حال باشد

نَارُ الْحَرِيقَةِ أَشَدُّ مِنْ نَارِ جَهَنَّمَ

کسوزاند درون از آتش
بناشد آتش درون بخان

نُورُ شَيْبِكَ لَا تَظْلِمُهُ بِالْعَصِيَّةِ

برود رویت از مکران
نور دیرمی تو در از ظلمت

نَضَى الْوَجْهَ مِنَ الصَّدَقِ

نشان است کویت از
کویت همه لطف و صفادر

وَضَعُ الْإِحْسَانِ فِي غَيْرِ حِلِّهِ ظُلْمٌ

وگذاشت ظلم به شد بد کوی
بجای خویش ناپسندی

وَزُرْ صَدَقَةُ الْمَنَانِ أَكْثَرَ مِنْ آجُرٍ

وگذاشت زنی تو صاحب نام کردی
ممنونت بر امانی کردی

وَلَا يَهْدِي إِلَّا إِلَى سَبِيلِ الزَّوَالِ

وگذاشت بود چون سیر تو
ولا نیست امانت از تو

وَيَلْزَمُ سَاءَ خَلْقِهِ وَقَبْحُ خَلْقِهِ

رویش	بر آن نفرین که باشد سخن
خوش	وزان برتر که باشد زشت

وَحَدَّثَ الْمَرْءَ خَيْرَ مَنْ جَلَسَ السَّوءَ

بست از غشیش چای	و نهایی امر را
-----------------	----------------

وَأَسْأَلُكَ مِنْ تَعَاْفِكَ

لو بود از کار تو پادشاه	لو اسرار با تو آن خود
-------------------------	-----------------------

وَأَلَاكَ مَنْ لَمْ يَعَادِكَ

بنای دوستی با هر که دشمن	نباشد مست حکم شتوار
--------------------------	---------------------

وَلِيَ الْطِفْلَ مَرْزُوقًا

پادشاه در همان خرسند باشد	دلی طفل روزی مند باشد
---------------------------	-----------------------

وَيُلْزِمُ وَتَرِ الْأَحْجَادَ

لباشد دشمن از او برادر	بوی انس حقیقت شد سرور
------------------------	-----------------------

لَا دِينَ لِمَنْ لَا مَرْوَةَ لَهُ

چنین گوید علی کان قوت	نباشد مردی دین نامور
-----------------------	----------------------

لَا تَخْذَلُ لِعَاْقِلٍ

نباشد مرد قاتل هیچ درویش
اگر باشد نباشد شمشیر

لَا حُرْمَةَ لِلْكَاذِبِ

همه ذقات را باشد یقین غار
نمادند و کاذب هیچ مقدار

لَا رَاحَةَ لِلْحُسُودِ

نمادند و کسی که از غیبتی ندانند
حسود آریایش از دنیای نازد

لَا غَنَمَ لِلْقَانِعِ

نمادند و قانع هیچ اند
که قانع را نباشد هیچ گزاف

يَا مَنْ الْخَائِفُ إِذَا وَصَلَ إِلَى مَا خَافَهُ

بهشتر آنکه ترسد و آید
ز ترس آن شود خائف و بزد

يُصِيرُ أَمْرَ الصَّبُورِ إِلَى مَرَدِهِ

نمادند اقبال کمالش در کارش
آن مردی که باشد صبور کلاهش

يَبْلُغُ الْمَرْءُ بِالصِّدْقِ مَنَازِلَ الْكِبَارِ

یابنی جوین را پست کوی
کمال مرد اگر خواهی که جوین

يَسْرُدُ الْمَرْءُ قَوْمَهُ بِالْإِحْسَانِ

شود بر قوم خود آن مردود که بایشان کند نیکی سرا

يَا أَيُّهَا النَّفْسُ رَاحَةُ الْقَلْبِ

جو دل و نیز گشت پروده شدن
بلویم منی قول و دل

سَعْدُ الرَّجُلِ مَعَ أَجَةِ السَّعِيدِ

لجی کو نیکان یار
لجی کو نیک منی یار

ز جوت طاو کاف و ال
شاید غم ترجم جمله

کتابخانه کتاب علی بن ابراهیم عباد الله
شعبان المعظم سنه
سبع و اربع و ثمان
در ماه